

Vmbo groen blijft zich ontwikkelen

Het begin van het vervolg

Leerlingen uit de schoolbanken,
docenten in de schoolbanken

De afgelopen jaren is het vmbo groen in de steigers gezet. Er is flink gewerkt. Nu de steigers rond het fundament kunnen worden afgebroken, luidde een conferentie op 4 december jongstleden het begin in van het vervolg: het vmbo groen is klaar voor verdere verbouwing.

Van vakken naar brede, vakoverstijgende programma's, praktijkruimtes en werkplekken in plaats van vaklokalen, doorlopende leerlijnen, flexibele leermiddelen en in teams samenwerkende leerkrachten in plaats van solisten voor de klas... "De trend in het bovenbouw van het vmbo is gezet", zegt de eerste spreker op de conferentie 'vmbo groen uit de steigers', Guido Beckers. De directeur van het Jeanne d'Arc College in Maastricht vindt dat het vmbo groen als voorloper in onderwijsvernieuwing best trots mag zijn en dat 'we' dat vooral meer mogen uitdragen. "Door als docent of directeur goed uit te leggen wat we doen. En onze leerlingen zijn natuurlijk onze beste ambassadeurs."

FOTO: MARLEEN SCHEERS

Voorloper

De afgelopen jaren zijn, gekoppeld aan de basisvorming, in de bovenbouw van het vmbo groen leerwegen ingevoerd. Dit is in goede banen geleid door het procesmanagement vmbo groen, een groepje betrokken en enthousiaste mensen dat in opdracht van het ministerie van OCW werkte.

Het procesmanagementteam fungeerde als intermediair tussen alle partijen en heeft het vmbo groen-onderwijs op een brede manier vormgegeven, in een verticale structuur van doorlopende leerlijnen. De invulling van die leerwegen heeft elke school op zijn eigen wijze gedaan. De conferentie of beter gezegd studiedag, die begin december werd gehouden in het CPS-gebouw in Amersfoort is de afsluiting van de activiteiten van het procesmanagementteam. Na de meerjarige verbouwing worden de steigers nu afgebroken. Niet dat het huis klaar is, want er moet nog volop worden geklust, getimmerd en intern verbouwd. Een onderwijshuis is immers nooit afgewerkt. Vandaar dat er op deze studiedag volop kan worden kennisgemaakt met de laatste ontwikkelingen en innovaties in het vmbo groen. En, zoals dat gaat bij dit soort gelegenheden, is het tevens een kans voor het uitwisselen van werkervaringen tussen docenten en andere betrokkenen.

Work-shoppen

De circa honderd deelnemers – vooral docenten vmbo – kunnen kiezen uit maar liefst 25 workshops, in onderwerp variërend van *Schoolgezondheidszorg* tot *Track 21* en *Leiderschap in verandering*. De meeste aanwezigen volgen twee of drie workshops die aansluiten bij hun interesse en de ontwikkelingen op hun eigen school. Bijvoorbeeld Pleun Schuddebeurs, vmbo-docent plantenteelt aan de Anna Hoeve (Wellantcollege) in Brielle. Hij volgt de ontwikkelingen in het onderwijs op de voet en is daarom naar Amersfoort gekomen. “Ik vind iets als ‘natuurlijk leren’ een goede zaak. Het verlangt echter dat docenten die gewend zijn hun eigen les te vullen veel samenwerken. Sommigen kunnen nu al nauwelijks door één deur. Ik vraag me af of het wel reëel is.” We pikken er een paar workshops uit en schuiven om 11.15 uur als eerste aan bij *Competentieprofielen voor docenten vmbo*, gepresenteerd door Stoas-ers Bert Reijnen en Geert Tijssen. Dit keer gaat het niet om de competenties van de leerlingen, maar die van de docenten, die nodig zijn om te kunnen werken met leerlingen in het vmbo. Tijssen vertelt dat ze een document hebben geschreven op basis van interviews in het veld. Dit document

moet een handleiding worden voor docenten, studenten en coaches van de Stoas. Er staan tien categorieën of situaties in omschreven – bijvoorbeeld een leerling die in de les een gedragsprobleem heeft – waarbinnen je alle competenties terugziet. “Ik vind het opvallend dat de beschreven competenties gelden voor het hele vmbo”, zegt zij-instromer Irma Lommers na de workshop. Zij is docent Praktische Sector Oriëntatie voor de richting Landbouwbreed aan het Stedelijk College in Zoetermeer en tevens in opleiding bij de Stoas in Den Bosch voor haar vmbo-bevoegdheid. Lommers licht toe: “Het stukje ‘groen’ vindt je er niet in terug. In het vmbo komt de nadruk meer en meer te liggen op de leerling en zijn verschillende vaardigheden en is het voor een docent van belang om breed inzetbaar te zijn.”

IJver en kritiek

Voor het uurtje *Werkplekkenstructuur* (WPS) ofwel *Leren op de werkplek* is veel animo. Klokslag 11.45 uur zitten de banken vol ijverige ‘leerlingen’, klaar voor het verhaal van Cees de Jong van het CPS. In een Powerpoint-presentatie laat hij zien wat WPS behelst. Samengevat: een didactisch

model waarbij de leerlingen met modules aan de slag gaan in een werkomgeving die is gebaseerd op de beroepspraktijk. De leerlingen plannen (deels) hun eigen onderwijs en nemen bij toerbeurt als leerling-functionaris taken van de docent over. De docent wordt coach, bedrijfsleider én instructeur.

De toehoorders letten goed op en een enkeling maakt een kritische kanttekening. Zoals Michiel Westerik. Hij is docent en coördinator onderbouw aan het Groenhorst college in Ede en vraagt zich dan ook af: “Welke onderwijsvorm kan in de onderbouw gegeven worden zodat WPS in de bovenbouw goed is te hanteren?” Hij licht zijn vraag later toe: “Ik vind namelijk dat je tweespalt tussen onderbouw en bovenbouw moet voorkomen.”

En docent groen aan het Jeanne d’Arc college te Maastricht, Jo Janssen, vraagt zich hardop af hoe dat moet met de aansluiting op het vervolgonderwijs, wanneer je als leerling weer de schoolbanken in moet na een paar jaar leren en werken in de Werkplekkenstructuur? Cees de Jong beaamt dat dit inderdaad problematisch kan zijn, maar benadrukt dat aoc’s en roc’s natuurlijk net zo goed in ontwikkeling zijn als het vmbo. In elk geval blijkt tot nu toe dat de vaardigheden en houding van de leerlingen die WPS hebben gevolgd eruit springen, maar dat hun kennisniveau wat achterblijft.

▼ Veel belangstelling voor de workshop *Werkplekkenstructuur*

FOTO: MARLEEN SCHEPERS

Meegroeien

Na de lunch houdt Ton Oudshorn van de KPC Groep in de workshop *Herontwerp vmbo groen Eindhoven* zijn klasje voor dat een school bij de herinrichting van een schoolgebouw moet uitgaan van zijn onderwijsvisie. Hoe ziet het onderwijs er over enkele jaren uit? Welke activiteiten en welk ruimtegebruik horen daarbij? Een schoolgebouw hoort niet star te zijn, maar is een plek die meegroeit. Hij verwijst zijn toehoorders voor wie het onderwerp actueel is naar de website van de KCP Groep.

Intussen wordt in het naastgelegen lokaal in twee groepen druk gediscussieerd over de doorlopende leerlijnen, doorstroming, V1 (zie nummer 19 van *Groen Onderwijs*) en eindtoetsen...

Op deze bijeenkomst blijkt opnieuw de actieve rol die van elke school, van elke docent en van elke directeur →

bij het vormgeven van het vmbo groen wordt gevraagd: je moet erbij zijn. Achterblijven is achterstand. De vraag is of de ruimte voor aanbod op maat per school, de vrijheid van de

invulling van de kwalificaties, niet het gevaar met zich meebrengt dat elke school zelf het wiel uitvindt. Loop je dan (als leerling) bovendien niet het risico dat de kwaliteit van

het onderwijs al te zeer afhangt van wat de school – de mensen die er werken – kan en wil?

Marleen Schepers